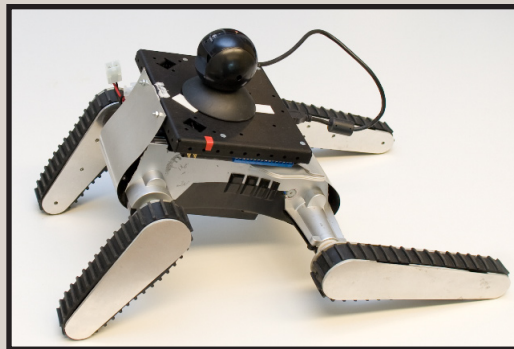

Anteckningar från en workshop

Om en ny robotapplikation framtagen vid Robotdalen

Hölls 23 maj 2008

Hjälpmedelsinstitutet

© Hjälpmedelsinstitutet (HI), 2008
Författare: Peter Nydahl
Omslagsbild: Robotdalen
Ansvarig informatör: Lisbeth Säther
Ansvarig handläggare: Jörgen Kunnari
URN:NBN:se:hi-2008-08345-pdf
Best nr: 08345-pdf

Publikationen kan beställas på HIs webbplats, webbplats, www.hi.se/publicerat, via telefon 08-620 17 00 eller hämtas i pdf-format på www.hi.se/publicerat. Den kan också beställas i alternativa format från HI.

Förord

Under våren 2008 anordnade Hjälpmedelsinstitutet och Robotdalen tre seminarier om robotar. Tanken med satsningen ”Robotar i tiden” är att tillsammans med användare, företag och forskare öka kunskaperna om robotar och visa hur tekniken kan användas i framtiden. Seminarieserien har möjliggjorts tack vare stöd från stiftelsen Promobilia.

Denna skrift innehåller anteckningar från en workshop som hölls den 23 maj 2008 vid Mälardalens högskola om en ny robotapplikation framtagen vid Robotdalen. Anteckningarna har gjorts av Peter Nydahl, f.d. utredare med lång erfarenhet från arbete inom handikapprevelsen.

Vällingby augusti 2008
Hjälpmedelsinstitutet

Claes Tjäder
Avdelningschef

Inledning

Adam Hagman, Robotdalen

Adam Hagman inledde med att säga att syftet med workshopen var att få in olika aspekter kring robotik samt att visa en ny robotapplikation. ACTION-projektet i Västerås redovisades för att belysa vilka sociala aspekter som är viktiga inslag i den framtida robotikutvecklingen. Ambitionen var vidare att i smågrupper diskutera tre ämnen som har kopplingar till denna fråga nämligen: applikationer, integritet, organisation och logistik.

ACTION-projektet

Maria Gill, delprojektledare

Bakgrund

ACTION-projektet ska bidra till att öka självständighet, oberoende och livskvalitet hos äldre och deras anhöriga samtidigt som kommunerna kan få ökad kostnadseffektivitet. Det är ett nationellt projekt som finns i åtta kommuner i Sverige. Projektet startade i Borås för 10 år sedan.

Maria Gill sade att många av de riktlinjer som presenteras nedan är generella, men att det finns specifika förhållanden som råder i Västeråsprojektet.

ACTION är en tjänst för äldre som vill bo kvar hemma, men behöver stöd av vårdpersonal och anhöriga. Äldre personer och deras närstående erbjuds information och utbildning som hjälper till att underlätta vardagen. Via en bildtelefon kan kontakt hållas med vård- och omsorgspersonal samt andra i liknande situation.

Informations- och utbildningsprogram (multimedieprogram)

Programmet innehåller aktuell information om vård- och omsorg i det dagliga livet. Ett program med information om det stöd som finns att få i samhället och en redovisning av olika hjälpmedel ingår. Ett av informationsprogrammen handlar om anhörgivårdare som får handfasta stöd och råd och som delar med sig av sina erfarenheter.

ACTION-centraler

ACTION-centraler finns i alla kommuner som använder ACTION-tjänsten. De bemannas av bland annat undersköterskor och anhörighetskonsulter med erfarenheter av vård och omsorg för äldre och deras anhöriga. Dessa är ansvariga för stödet till familjerna och för att introducera tjänsten hos familjer och personal. Till ACTION-centralerna kan användarna ringa för att få råd och stöd.

En ACTION-station med bildtelefon gör det möjligt att läsa programmen och få tillgång till Internet och e-post. Via bildtelefonen kan användarna tala direkt med personalen på ACTION-centralerna. Möjligheten att se varandra på bild under samtalet gör relationen mer personlig. Bildtelefonen kan också användas för att komma i kontakt med andra användare som deltar i ACTION. Detta medför att användarna utvecklar egna nätverk för erfarenhetsutbyte och umgänge.

För den personal som ska arbeta vid en av ACTION-centralerna ingår utbildning och kontinuerlig handledning. De som erbjuds ACTION i sitt hem får lära sig att använda utrustningen. I utbildningen ingår också att lära sig hur man använder bildtelefonen, e-post och Internet.

ACTION-programmet i Västerås

De ovan redovisade verksamhetsinriktningarna är generella för alla de åtta kommunerna som ingår i försöket. Men varje kommun har också en lokal "profil". I Västerås arbetar man mycket med personer med demens. Där får åtta personer en fördjupad utbildning i bildtelefoni och övrig IT-kunskap. Man installerar datorer i hemmen och har sociala träffar. Mötesplatserna finns i Herrgårdet, Resmilan, Oxbacken, Hammarby och Bäckbyskrapan.

Anhörigstödet ger stöd till anhörigvårdare och riktar sig till 20 familjer. Dessa får tillgång till en ACTION-central, datorer i hemmet, utbildning samt sociala träffar.

Verksamheten utvärderas med jämna mellanrum och man har hittills konstaterat goda resultat.

Resultat från grupparbetet under workshopen

Tre grupper diskuterade utveckling av applikationer, integritetsfrågor samt organisation och logistik.

Applikationen

Det skulle vara värdefullt att bygga in sensorer som känner av när det förekommer avvikelser från systemet. På så vis kan man förebygga larm och öka tryggheten i olika situationer. Gruppen ansåg att robotik med inbyggd intelligens tillhör framtiden. En sådan robot kan utföra många uppgifter, från rehabilitering till stöd och service till användarna i de vardagliga sysslorna.

På en mer subtil nivå kan robotiken även bidra med kamratstöd ”Jourhavande kompis” som t.ex. registrerar när användaren börjar bli inaktiv, då roboten exempelvis skulle kunna säga: ”Nu tar vi ett parti schack du och jag”. Robotarna är redan nu användarnas stöd i viss mån och sannolikt i ännu högre grad i framtiden.

Ensamhet är idag ett stort problem inte minst för äldre personer. Robotiken skulle kunna bidra till att reducera ensamhetsproblemen bland äldre och personer med funktionsnedsättningar samt personer med demens. För dessa grupper är det viktigt att applikationer kring säkerhet utvecklas vidare. Det kan handla om både förenklingar och säkerhet enligt arbetsgruppen.

Inlärning och aktiverande inslag finns idag hos applikationer och även här finns en potential för utvecklingsmöjligheter.

En annan positiv utveckling skulle kunna vara robotik inom hemtjänsten. Robotik som kan fokusera på positionsbestämning och lokalisera var exempelvis en person med demens befinner sig. Här skulle såväl trygghets- som säkerhetsvinster kunna göras.

Integriteten

I Nationalencyklopedin definieras personlig integritet som: ”Rätt att få sin personliga egenart och inre sfär respekterad och att inte utsättas för personligen störande ingrepp”. Gruppen ansåg att all information och kommunikationen med användaren ska hanteras med respekt och varsamhet. Inga kränkande inslag ska

kunna förekomma. Produkterna ska konstrueras och tillverkas på ett sådant sätt att de inte äventyrar användarnas säkerhet eller hälsa.

När en nödsituation uppstår i ett hem ska larmboxen förstå när det verkligen är ett larm och känna igen vad det är som orsakade larmet.

Användaren ska själv kunna styra över roboten och bestämma vilka robotfunktioner hon eller han vill ha. En förutsättning för en positiv utveckling är att produkterna är enkla att hantera och förenliga med en hög säkerhetsnivå.

Applikationen ska kunna möjliggöra interaktioner på ett lätt sätt. Det ska finnas tydliga av- och påknappar.

Organisation och logistik

Gruppen koncentrerade sig på ekonomiska frågor för utveckling av robotik.

Idag finns det automatiska dammsugare och robotar som klipper gräs. En svårighet för den framtida robotutvecklingen är att uppnå sådana produktionsmängder att apparaterna kan säljas till ett pris som passar marknaden. Gruppen ställde frågan om det går att sälja på marknadsmässiga villkor eller om det behövs stödinsatser från samhället. Gruppen förordade att man ska utveckla produkterna, applikationerna och serviceinsatserna på marknadsmässiga villkor. Gruppen förutspådde att man måste ”skynda långsamt” just för att få ekonomi vid utvecklingen. En annan faktor som gruppen betonade var att lösningarna måste vara flexibla.

För att konkretisera idéer om robotik tänker sig gruppen att ett lämpligt ämne för en magisterexamen skulle kunna vara en fördjupad ekonomisk utredning om de möjligheter och problem som kan finnas för att åstadkomma en dynamisk utveckling inom robotikområdet. Här skulle aspekter som organisation och logistik vävas in.

Man trodde att den ovan redovisade ACTION-centralen skulle kunna utgöra en plattform för verksamheten. Här skulle, för användarna, finnas kända ansikten som man känner ett starkt förtroende för. Man efterlyste ramar för denna verksamhet och former för att besluten sker på ett korrekt sätt. Man måste, enligt gruppen, skilja på beslut som innebär myndighetsutövning och övriga beslut.

